

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın, *İçişleri Bakanı Ali Yerlikaya* tarafından Anayasanın 98 ve İç Tüzüğü'nün 96. ve 99. Maddeleri gereğince yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim.

Öznur Bartin

Hakkâri Milletvekili

31 Temmuz 2024 tarihinde Hakkâri (Colemêrg) Yüksekova (Gever) ilçesinde meydana gelen olaylar, ciddi insan hakları ihlallerini ve hukuka aykırı uygulamaları gündeme getirmiştir. Bu olayda, polisler tarafından gözaltına alınan 8 genç, hukukun temel ilkelerine aykırı bir şekilde darp edilmiş ve işkenceye maruz kaldıkları iddia edilmiştir.

31 Temmuz 2024 akşamı, Gever (Yüksekova) ilçesinde polisler tarafından birçok mahalle abluka altına alınmış ve Kışla Mahallesi'nde U.Ş., R.T., C.Ö., A.Y., B.C., D.D., A.B. ve M.S. adlı gençler kimlik kontrolü sonrası gözaltına alınmıştır. Gözaltına alınan gençler hakkında aileler ve avukatlar emniyete başvuruda bulunmuş, ancak emniyet yetkilileri "Çocuklarınız burada değil, birimlerimiz tarafından gözaltına alınan ve şube birimlerimize gözaltı konusunda getirilen hiçbir yurttaş bulunmamakta" şeklinde bir yanıt vermiştir. Bu durum, gözaltına alınan gençlerin akıbetine ilişkin bilgi verilmemesi anlamına gelmektedir.

Polisler, gençleri saat 03.30 sıralarında ilçeye kilometrelerce uzak noktalara bırakmış ve gözaltında darp ettikleri iddia edilmiştir. R.T.'nin kulak zarı zarar görmüş, U.Ş., B.C. ve A.Y.'nin elbiseleri kana bulanmış ve üzerlerinden çıkarılarak farklı yerlerde bırakılmıştır. Bu durum, gözaltında maruz kalınan muamelenin işkence niteliğinde olduğunu ve yasal prosedürlerin uygulanmadığını göstermektedir. Gençlerin karakola götürülmeden ve gözaltı işlemlerine ilişkin yasal prosedürler uygulanmadan polisler tarafından kaçırıldığı ve işkenceye maruz kaldığı iddiaları, hukuka aykırı bir durumu işaret etmektedir.

90'lı yıllarda Türkiye'de, özellikle Kürtlerin yoğun yaşadığı illerde yaşanan insan hakları ihlalleri, kaçırılma, işkence ve gözaltında kaybettirme gibi uygulamalarla derin izler bırakmıştır. O dönemde, güvenlik güçleri tarafından yürütülen operasyonlar çerçevesinde, birçok kişi yasal olmayan yollarla gözaltına alınmış, işkenceye maruz kalmış ve kaybedilmiştir. Bu uygulamalar hem bireylerin hem de toplumun büyük mağduriyet yaşamasına yol açmış, işkence ve kötü muamelenin sistematik bir şekilde uygulandığı bir dönemi işaret etmiştir. Bu tarihsel arka plan, günümüzde benzer ihlallerin tekrar yaşanmaması için daha güçlü hukuki ve idari önlemlerin alınması gerektiğinin altını çizmektedir. Son yıllarda yaşanan olaylar, geçmişteki karanlık dönemlerin izlerini yansıtarak, geçmişin hatalarını tekrar etmemek adına acil bir hukuk reformunu ve şeffaf soruşturma süreçlerini zorunlu kılmaktadır. Bu bağlamda, Yüksekova'da (Gever) yaşanan son olaylar, geçmişteki uygulamaların tekrarı olarak değerlendirilmeli ve gerekli önlemler derhal alınmalıdır.

Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 3. maddesi, işkence yasağını açıkça belirlemektedir: "Hiç kimse işkenceye, insanlık dışı ya da onur kırıcı ceza veya işlemlere tabi tutulamaz." Bu madde, işkence ve kötü muamelelerin, demokratik ve hukukun üstünlüğüne dayalı toplumların temel değerleri olduğunu vurgular. Ayrıca, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 13. maddesi, "Bu Sözleşme'de tanınmış olan hak ve özgürlükleri ihlal edilen herkes, ihlal fiili resmi görev yapan kimseler tarafından yapılmış da olsa, ulusal bir makama etkili bir başvuru yapabilme hakkına sahiptir" şeklinde düzenlenmiştir.

1984 tarihli Birleşmiş Milletler işkenceye karşı sözleşmesi, işkenceyi "bir şahsa veya 3. şahsa, cezalandırmak amacıyla, bilgi veya itiraf elde etmek için ya da ayırım gözetin herhangi bir sebepten ötürü, bir kamu görevlisinin veya bu sıfatla hareket eden bir başka şahsın teşviki veya rızası ile uygulanan fiziksel veya manevi ağır acı veya ıstırap veren bir fiil" olarak tanımlamaktadır. Bu tanım, işkencenin kamu görevlileri tarafından uygulanan ve ağır sonuçlar doğuran bir uygulama olduğunu ortaya koymaktadır.

İşkence ve kötü muamele yasağı, Anayasa'nın 17. maddesinde düzenlenmiştir. Bu madde, "Kimseye işkence ve eziyet yapılamaz" ve "Kimse insan haysiyetiyle bağdaşmayan bir cezaya veya muameleye tabi tutulamaz" şeklinde kesin bir ifadeyle belirtilmiştir. Ayrıca, 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 94. maddesi işkence ve eziyet suçlarını düzenlerken, 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu'nda ise gözaltına alma işlemleri ile ilgili ayrıntılı düzenlemeler yapılmıştır. 5237 sayılı TCK'nın 94. maddesi, kamu görevlileri tarafından işlenen işkence suçlarının üç yıldan on iki yıla kadar hapis cezasını öngörmektedir.

- Olayla ilgili derhal bir soruşturma başlatılmasını ve hukuka aykırı uygulamaları gerçekleştiren polislerin açığa alınmasını talep ediyoruz.
- İşkence ve kötü muameleye maruz kalan gençlerin yaşadıkları mağduriyetin giderilmesi ve adil bir yargılama sürecinin işletilmesi gerekmektedir.
- Polislerin işkence ve kötü muameleye ilişkin sorumluluklarının hesap verilmesi ve cezasızlığın önlenmesi için gerekli hukuki ve idari önlemlerin alınmasını gerekmektedir.

Bu minvalde söz konusu olan işkence iddialarının Bakanlığınızca ivedilikle araştırılması ve olaya karışan kolluk güçlerinin açığa alınarak yargılanmaları elzemdir.

Bu bağlamda;

1. 31 Temmuz 2024 tarihinde Yüksekova'da gözaltına alınan 8 gençle ilgili olarak derhal bir soruşturma başlatılmış mıdır veya başlatılacak mıdır? Soruşturmanın kapsamı nedir?
2. Gözaltında işkence yaptığı iddia edilen polislerin kimlikleri ve yetkileri hakkında bilgi verebilir misiniz?
3. Gözaltına alınan gençlerin karakola götürülmeden ve yasal prosedürler uygulanmadan kaçırılması ve darp edilmesi iddiaları hakkında İçişleri Bakanlığı herhangi bir girişimde bulunmuş mudur veya bulunacak mıdır?
4. İşkence ve hukuksuz uygulamalarla ilişkilendirilen polisler hakkında ne tür idari ve hukuki işlemler yapılacaktır? Bu polisler açığa alındı mı veya alınacak mıdır?
5. İşkence iddialarına karşın kolluk güçlerinin yargı önüne çıkarılması ve cezasızlık sorunuyla ilgili İçişleri Bakanlığı ne tür adımlar atacaktır?
6. Gözaltında işkenceye maruz kaldığı iddia edilen gençlerin sağlık raporları ve tıbbi durumları hakkında bilgi verilmiş midir? Mağdurların maruz kaldığı hukuk dışı muamele nasıl değerlendirilmektedir?
7. 90'lı yıllardaki insan hakları ihlalleri ve işkence vakalarının günümüzde tekrar yaşanmaması için alınan önlemler nelerdir?
8. Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 3. ve 13. maddelerine uyum sağlanması için İçişleri Bakanlığı tarafından yapılan denetim ve iyileştirme çalışmaları nelerdir?
9. İşkence ve hukuksuz uygulamalarla ilgili olarak toplumun ve uluslararası gözlemcilerin bilgilendirilmesi ve şeffaflık sağlanması için hangi adımlar atılmaktadır?
10. İşkence ve kötü muameleyle maruz kalan gençlerin haklarının korunması için alınacak yasal ve idari önlemler hakkında bilgi verebilir misiniz?